

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Cur Ecclesia appelletur mulier? Signum magnum apparuit in cœlo, mulier.
Sectio IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

pugillo concludat, iuxta illud Esai. 40. *Quis mensus est pugillo aquas, & calos palmo ponderauit? quis appendit tribus digitis molem terra, seu vt 70. transfulerunt: Quis mensus est manus aqua & calos palmo, & omne terra pugillo?* Ex quoru locoru collatione concludit Hilar. Diuinae naturae immensitate nullis locoru spatii terminata: siquidem caeli, quod ipsius thronus dicebatur, palmo concluditur: terram vero, quae dicta fuerat pedum eius scabellum, pugillo comprehendit. *Conclusum*, inquit, *palmo calos rursus Deo thronus est, & terra, quae pugillo continetur, eadem & scabellu pedum eius est, ne in throno, & scabello secundum habitum confidentis protensio speciei corpore possit intelligi: cum id, quod sibi thronus, & scabellum est, rursus illa ipsa infinita palmo, ac pugillo apprehendente concludat.*

III.

Sed, vt ad institutum reuertamur, quoniam caelestis planities est Ecclesia, idcirco firmamenti, siue stelligeri caeli nomine significatur: sic enim firmamentum illud possumus accipere, quod paulo ante ex Ezechiele diximus supra capita animalium apparuisse. Sicut enim in firmamento lucent sydera, & constellationes variae ex syderibus conflatae, ita in Ecclesiae firmamento Sancti sunt veluti sydera, & pulcherrima virtutu conexiones quasi constellationes nobilissimae. Vnde D. Greg. lib. 9. Mor. c. 6. ad Ecclesiam refert illud Iob 9. *Quis facit Arcturum, & Orionem, & Hyadas, & interiora Austris.* Quo loco per Arcturum 7. stellis fulgentem accipit Eccles. 7. candelabris in Apocal. rutilantem: per Orionas vero Martyres, quia sicut Oriones in ipso pondere temporis laemalis oriuntur, suoque ortu tempestates excitant: & maria, terrasque perturbant: ita Martyres, dum Eccles. ad statum praedict. erigunt, pondus persecquentiam, molestiasque passuri ad caeli faciem quasi in hyeme veniunt. Iis etiam ortis mare, terraque turbantur, quia Gentilitas videns mores suos destitui apparente Martyru fortitudine doluit, Denique Hyadas Doctores interpretatur, quia nimiru Hyades a pluuia nomen acceperunt, eo quod ortu proculdubio imbres ferant: sic enim Doctores ad statum vniuersalis Ecclesiae quasi in caeli faciem deducti super arentem humani peccatoris terram sanctae praedicationis imbres fundunt, iuxta illud Deut. 32. *Concresecat vt pluuia doctrina mea, fluat vt ros eloquium meum, quasi imber super herbam, & quasi stilla super graminam.* Haec ille. Quid? Nonne duodecim Apostoli duodecim signa sunt Zodiaci, id est, vitalis circuli in firmamento Ecclesiae constituta? quemadmodum subtiliter traecat Georg. Venet. in sua Harm. Cant. 2. ton. 7. c. 8. 9. 10. 11. & 12. nobisq; fusius disseremus, cum coronam duodecim stellarum explicabimus. Ex his omnibus illud coficitur Ecclesiam duplici de causa caelestem esse, tum quia de caelo per aeternam electionem habuit ortum, tum quia caelestem in terris vitam agit: atque adeo merito in caelo Ioanni apparuisse.

Cur Ecclesia appelletur mulier?

Signum magnum apparuit in caelo, mulier.

SECTIO IV.

I. **S**ignum illud magnum, quod in caelo apparuit, mulier fuit amicta sole. Cum igitur ea Ecclesiam adumbrauerit, vt diximus, illud iam ordine sequitur explicandum, cur mulieris appellatione censeatur? Illa igitur eius appellationis est ratio potissima, quod Ecclesia Christi sponsa sit, ab eo que veluti grauidata fructum ferat metitorum: quemadmodum laulentem explicauit Apostolus Eph. 5. *Viri diligite vxo- res vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam: quod Ecclesiae, & Christi coniugium fuit auctore Paulo ibidem in coniugio Adae, & Euae adubratu, cu Adam dixit: Hoc nunc est ossibus meis, & caro de carne mea: Sacramentum hoc, inquit Paulus, magnum est: ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.* Id quod praeter alios expendens D. Aug. lib. 2. de symbolo

Ecclesia caeli
Sancti sydera,
D. Gregor.
Iob 9. 9.

Deut. 32. 2.
Apostoli duo-
decim signa
Zodiaci,
Georg. Ven.

Potissima ratio,
quia est
sponsa Christi
Eph. 5. 25.
& 32.
Gen. 2. 25.
D. August.

symbolo ad Cathecumenos c. 6. de Christo in cruce interpretatur; Ascendat, inquit, sponsus noster thalami sui lectum, dormiat moriendo aperiat eius latus, & Ecclesia prodeat virgo: ut quomodo Eva facta est ex latere Adæ dormientis, ita & Ecclesia formetur ex latere Christi in cruce pendens. Percussus enim est eius latus, & statim manavit sanguis, & aqua, quæ sunt Ecclesia gemina sacramenta: aqua, in qua est sponsa purificata, sanguis ex quo venit esse datata. O magnum mysterium de sponso sponsa nascitur, & ut nascitur, statim illi coniungitur: & tunc sponsa nubet, quando sponsus moritur: & tunc sponsus sponsa coniungitur: quando a mortalibus separatur: & quando ille per calos exaltatur, tunc ipsa in terra secundatur. Hæc ille.

Est ad hoc matrimoniū explicandū illustrissimū illud apud Oseam testimoniū c. 11. 2. vbi dominus sic ad Ecclesiā loquitur: *sponsabo te mihi in sempiternū: & sponsabo te mihi in iustitia, & iudicio, & in misericordiā, & in miserationib.* Et *sponsabo te mihi in fide: & scies, quia ego Dominus.* Vbi advertendū est ter de sponsationis nomē repeti propter tres personas diuinas, quibus Ecclesia est desponsata: quamquā D. Hier. aliā rationē asserat, dicens Deū primū sibi desponsasse Ecclesiam in Abrahā, siue in Aegypto, vt uxorem haberet sempiternā: secūdo in monte Sina, cum ei dedit pro sponsalibus legis iustitiā, atque iudiciū, & iunctā legi miseri cordiā, vt nimirū quando peccaret, traderetur captiuitati, & cum ageret penitentiā, reuocaretur in patriā, & misericordiam cōsequeretur: atque de his sponsalibus loquutū fuisse Regiū vatē Pl. 100. *Misericordiā, & iudiciū cantabo tibi Domine: eadēq; sponsalia nomine calicis explicasse, cū dixit Pl. 74. Calix in manu Domini vini meri plenus misto: & inclinauit ex hoc in hoc, j. vt ipse interpretatur, inclinauit calicē iustitiæ in calicē misericordiæ, & rursus calicē misericordiæ in calicem iustitiæ. Denique tertio eandem Ecclesiam Christo crucifixo, & à mortuis resurgenti desponsatā non in legis iustitiā, sed in fide Euāgelij: qui autem sic fuerit desponsatus, statim sciet, quia ipse sit Deus.*

Nec verò, cum Ecclesiā mulier dicitur, de eius virginitate dubites: quāquā enim apud latinis auctores mulier pro corrupta femina vsurpetur, veluti a chione tertia in Verrem: *Nequis heredē virginē, nēo mulierē faceret:* tamē nō modo in sacris literis, sed etiā ex vi verbi auctore D. Hier. in c. 4. epist. ad Gal. sexum magis, quā copulā viri significat: vt fusē probat Tert. in li. de velandis virginibus, probatque ex Gen. 2. vbi Eva, cum adhuc virgo esset, mulier appellatur: & ex beatissima Virgine, quæ sæpe mulier dicitur, veluti ad Gal. 4. *Miser Deus filius suum factum ex muliere, factū sub lege: & Iob 2. Quid mihi, & tibi est mulier?* & c. 19. *Mulier, ecce filius tuus.* De eadē quoque re doctē disserit Orig. ho. 8. in Leui. an illa verba Leu. 12. *Mulier si suscepta mine peperit masculū, immunda erit septē diebus.* Itaque Ecclesia & mulier est propter cōiugiū, & fecunditatē, & virgo propter puritatem, & sanctimoniā: vt enim rectē annotauit D. Hier. in c. 2. Osee, illud interest inter Dei coniunctionē, & hominū, quod homo cum vxorē accepit, de virgine facit mulierem, id est, nō virginem: Deus autem meretricibus spiritualiter copulatus eas mutat in virgines, Id quōd ad literā duobus clarissimis testimonijs ostēditur: vnū est illud Hier. 3. vbi postquā vrbis Hierusalē adulteria cōmemorantur illis verbis: *Leus oculos tuos in directam, & vide, vbi non p̄strata sis: polluisisti terram in fornicationibus tuis, & in malitijs tuis. Quam obrem prohibita sunt stilla pluuiarum, & serotinus imber non fuit: fronte mulieris meretricis facta est tibi, noluisisti erubescere: statim subiungitur: Erga saltem amodo voca me: Pater meus, dux virginitatis mea tu es. Vbi cernis meretricem mulierem ad virginitatē inuitati per spiritualem coniunctionē cū Deo. Aliud obicit in hunc locū est obseruandum maximi apud Deū mamētī esse patris appellationē: siquidem Deus Hierusalē fornicariā ciuitatē, & sub eius typo quālibet peccatricē animā adhortatur, vt ipsū*

Ecclesiam sponso desponsat
Deus primo in Abraham, Secundo in monte Sina, Psal. 100. 1. 479.
Tertia in Christi crucifixo.
III. M. Tullius Mulier nomine sexus.
D. Hieron. Gen. 2. Gal. 4. 4. Ioan. 2. 4. Ioan. 19. 26. Orig. Leuit. 12. 2.
D. Hieron. Hierem. 3. 2.
Patri appellatio quantum momenti signat Deum.

pater appellet, si velit venia facile impetrare: quasi tanto non aine, tantaq; pietatis audito fieri non possit, quin statim ad misericordiam commoveatur, quem admodum pater amplecti, & osculari solet filium infantulum, cum ei repetita identidem patris appellatione blanditur: quam ob causam Dominus cum discipulos orare docuit,

Matt. 4. 9.

Luc. 15. 18.

Esai. 63. 17.

Misericordia

Dei fortitudo

nos, nimirum si tecum conferatur. Secundo adverte, cum dicitur: ubi est fortitudo tua,

multitudo viscerum tuorum, & miserationum tuarum super me continuerunt se. Tu enim pater noster, & Abraham nesciuit nos, & Israel ignoravit nos, nimirum si tecum conferatur. Secundo adverte, cum dicitur: ubi est fortitudo tua,

multitudo viscerum tuorum, & miserationum tuarum super me continuerunt se, quasi nouum quidam sit in Deo posse misericordiarum suarum viscera continere, quin in ea liberaliter effundat. Denique bis appellauit Propheta Deum Patrem: fuit enim semel pater per creationem, & iterum per redemptionem.

Sed, ut ad locum Hier. citatum reuertamur, aduertendum est appellari Deum ducem

virginitatis Ecclesie, & cuiuslibet anime ipsi consecrate, non solum quia sponsum suum

suam virginitatem seruat: sed etiam, quoniam ipse est, qui tanquam dux virginum praeit, & xillumq; erigit castitatis, sine cuius videlicet ope virginitas conservari non potest.

*Itaque ipse est, qui tanquam dux pro virginibus militat in difficillimis certaminibus castitatis. Unde & Apoc. 14. apparuit virginum exercitus sequens Agnum, quocumq; iussit, tanquam in hoc praelio ducem, ac bellatorem fortissimum. Et quidem vox Hebraea in loco illo Hieremias, pro qua vulgatus trahit ducem, proprie ducem, qui alios praet, & regit, significat: ea enim est germana significatio vocis *Aluph*, unde illud Hier.*

II. Ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam: & non cognoui: quia cogitauerunt super me consilia dicentes: Mittamus lignum in pane eius, & eradamus eum de terra viventium: ubi ad litteram est sermo de passione Christi, sic iuxta veritatem Hebraicam transferendum esset:

*Hier. II. 19. Ego quasi agnus dux reliquorum: est enim pro voce Mansuetus, Hebraice *Aluph*, significaturque Christus in passione fuisse quasi agnum ducem gregis, qui omnes Martyres exemplo suo anteiret, & ad mortem fortiter oppetendam animaret. Alterum testimonium, quo ostenditur Deum, cum spiritualiter tanquam spiritus alicui anime coniungitur, ex meretrice, & fornicaria virginem facere, deponitur ex secunda Cor. II. ubi*

*1. Cor. II. 2. Apostolus loquens cum Corinthiis, qui ante conversionem fuerant idololorum cultores, atque adeo fornicarii, sic ait: Emulor enim vos Dei emulatione: desponde enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo, hoc est, ut interpretatur Theophyl. Quare vos Dei emulatione, siue zelo, j. non propter me, sed propter Deum, cui vos despondeo tanquam sponsam, quam quavis antea meretrix fuerit propter idololatriam: nihilominus per spirituale cum Christo matrimonium virgo est permanens. Vtroque hoc testimonio utitur ad idem confirmandum D. Hier. in commentariis in c. 2. Osee. Porro aduertendum pro eo, quod nos habemus: Emulor enim vos, esse Graece, *ἐν ἑαυτοῖς ὀφθαλμοῖς*, quod verti potest, *Zelotypus sumus erga vos*. Appellat enim Paulus zelum ingentem, & immodicum quendam amorem, quod ambiat, ut apud Corinthios primus sit: nec quisquam sibi praefertur in amore: sed addit: *zelo Dei: ne quis putaret eum sua ipsius gloria, & compendio commoueri.**

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus

Apoc. 14.

Hier. II. 19.

Christus in

passione dux

Martyrum.

1. Cor. II. 2.

D. Hieron.

III.

Pro virginum

castitate tanquam dux

dimittit Deus